

Ker se te dve knjigi že rabite v kranjskih srednjih šolah, zato se je poskrbelo, da učenci v roke dobé njune posamesne natisnjene pole.

Stroški za obe te knjigi bodo znašali okoli 4000 gld.

Posledica teh visokih stroškov pa bode ta, da Matica za 1872. leto ne bode mogla nič drugega dati na svetlo, ako jej ne dojde mnogo zaostalih letnih doneskov ali ako jej ne pristopi mnogo novih udov.

Pri vsem tem je odbor vendar naročil IV. snopič slovenskega atlanta s tremi zemljevidi (Nemčijo, Italijo in evropsko Turčijo), ker se mu neobhodnje potrebno zdi, da se kmalu dopolni atlant. To pa je bilo mogoče, da se je poprijel gosp. Ferd. Köke jeve ponudbe, vsled ktere se imenovani snopič sicer dovrši 1872. leta, a Köke-ju plača še le 1873. leta.

Kje pa ostane poročilo in imenik za 1872. l., ki ju Matica po pravilih ima podati svojim društvenikom? — Kje je „Letopis“ za znanstvene in zabavne spise?

Temu vprašanju bodi kratki odgovor ta-le:

Odbor bode skušal tudi to spraviti na dan, ker se za trdno nadja, da Matični blagajnici dojde mnogo zaostale letnine in da pristopi mnogo novih udov; kajti kakor je bilo že mimogredé omenjeno, mnogo je še rodoljubov, katerih pogreša letošnji imenik. —

Odbor bi rad še kaj več storil; on bi za 1872. l. rad na svetlo spravil IV. snopič Schoedlerjeve knjige, za kateri mu je g. Tušek že izročil dovršen rokopis; rad bi dovršil „Slovenski Štajer“, kterege imata iziti še dva snopiča, ako mu dojdejo dotični rokopisi; rad bi družbenikom vstregel s katerim snopičem Stanko Vrazove zapuščine, ktero v red deva gosp. dr. Gr. Krek. Tudi Majciger-Šumanovega „narodopisa slovanskega“ nam je v rokopisu došel I. oddelek. — Odbor je sprejel g. Iv. Tuškovo ponudbo, češ, da Matici spiše 6 knjig o človeških delih.

Vse to dovolj jasno priča marljivost naših pisateljev, kateri so Matici v preteklem letu pomagali, da se je popela na isto stopinjo, da ima rokopisov na izbiro.

IV. Delovanje odbora in poverjenikov.

Po VI. občnem zboru je odbor imel pet skupščin, in sicer: a) XIX. 1. decembra 1870. l.; b) XX. 9. februarja 1871. l.; c) XXI. 31. maja 1871. l.; d) XXII. 31. avgusta 1871. l.; in e) XXIII. 2. novembra 1871. l.

Ker so odborove obravnave obširno popisane v poročilu, ktero je privezano „Letopisu“, zato mislim, da mi ni treba obširnejše govoriti o njih.

Vendar pa ne bode odveč, omeniti nekterih stvari, in sicer naslednjih:

a) V djansko zvezo književne vzajemnosti je Matica stopila s „slovansko Matico“, ki se je vstanovila v Pilznu.

b) Odbor je gotovo društvenikom ustregel s tem, da je tudi preteklo leto mnogim knjižnicam, društvom in učencem podaril nekoliko matičnih knjig, in sicer:

1. idrijskim nedeljskim učencem;
2. „Vendiji“, slovstvenemu društvu jugoslovanskih tehnikov Gradcu;
3. Prečastitemu mil. škofu Ignaciju Mraku in velezaslužnemu misijonarju Fr. Pircu za Slovence v severni Ameriki bivajoče;
4. političnemu društvu „Napreju“ v Šmariji na Štajarskem;
5. národni bukvarnici v Idriji;
6. šolski bukvarnici na Planino v ipavski dolini;
7. bralnemu društvu v Mali nedelji;
8. knjižnicam kranjskih ljudskih šol 200 odtiskov knjige „Štirje letni časi“ s sklepom, da se ista knjiga hoče po primeri darovati tudi šolam družih

slovenskih dežel, ako se deželni ali okrajni šolski sveti oglašé za-njo;

9. okrajnima učiteljskima knjižnicama v Kozjem in Brežicah;
10. katoliško-političnemu društvu v Globokem pri Brežicah;
11. ubogim realnim učencem v Ljubljani in revnim gimnazijalnim dijakom v Kranji;
12. prečastitemu škofu F. Paškalu Vuičiću, apostol. namestniku v Bosni;
13. slavni nadsodnji graški za vjetnike v slovenskih deželah;
14. čitalnici v Ribnici.

c) Matica se je s svojimi knjigami in zemljevidi vdeležila izlozbe prve obče hrvatske učiteljske skupščine ter je od centralnega odbora prejela „priznanico“, ktera se je v okviru obesila v Matične sobe.

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

Čubar na Hrvaškem 20. svečana. ACL. — Bralci „Novic“ že vedó, da kakor pri vas na Slovenskem gospodariti hoče votli nemškutar, isto tako kod nas, če ne še huje, oholi magjaron. Čudno je, da je tako „narobe svet“ in da v Cislajtaniji kakor v Translajtaniji ni nikogar, ki bi predrugačil, kar je narobe na svetu. Naj vam v dokaz tega tudi to povem, da v Čubru letos o pustu nismo imeli nobene narodne veselice; mi, rodoljubi, nismo tedaj nič znali od pusta. Maškarali so se samo magjaronski činovniki in njihovi prijatli, navdani magjaronskega duha. Od naše županije Ričke pozvani smo bili vsi občinski sudci, od vsake občine en zastopnik, od naroda voljen. Pri skupščini govorilo se je mnogo; no, vendar upamo, da ne bodo zastonj naše besede.

V Gorici 23. febr. —x+y. — Kedar gré meščan med znance in prijatle na kmete, prvo, po čemur ga poprašavajo, je: kaj je kaj novega v mestu? In res, kdor ktero mesto pozná, mika ga vse, kar se tam godí, tem več, če gré za vprašanja, kakoršna dandanes svet pretresajo, — za vprašanja, katerih odbojni učinek se razodeva v najskrajnejših kotih držav in dežel, v katerih so na dnevnem redu. V 5. številu „Novic“ sem razložil, kaj in kako se je godilo pred novim letom s svetopisemskimi podobami v tukajšnjih mestnih ljudskih šolah. Danes naj povem nekaj drugega oni dogodbi sorodnega, kar se je pripetilo po novem letu. Prve dni tekočega leta so imele opraviti nova voditeljica in učiteljice mestne dekliške šole v postavi zapovedano prisego vpričo mestnega župana, kot prvosednika mestno-okrajnega šolskega sveta. Potem ko je bil nek uradnik postavno formulo prebral in so jo učiteljice za njim porekale, pristavile ste dve izmed njih po besedah: „Tako mi Bog pomagaj“, še te-le besede: „salvo i diritti della Chiesa“ (to je pa da ostanejo obvarovane cerkvi njene pravice). Gospod župan je te dve učiteljici precej ostro zavrnil in podučil in na zadnje ste molcé prisego podpisale, kakor vse druge. To je izvedel „Isonzo“ in zdajci raztrobil, ker se mu je zdelo, da je voda na njegov mlin. V eni naslednjih sej mestnega starešinstva je nekdo župana zarad te zadeve interpeliral in župan jo je pojasnil. Al nekteri niso bili zadovoljni z njegovim pojasnilom in so le naprej rili, in to iz dveh vzrokov, kakor se kaže. Hoteli so pozvedeti, kdo je bil učiteljici nastavljal, da ste s pridržkom prisegle in pa župana v zadrego zaplesti, češ, da ni bilo vse tako, kakor je on v mestnem zboru povedal. Sosebno pa jim je šlo menda za to, ali je ukazal uč-

teljicama, formulo brez pridržka ponoviti. Ne vem, po katerih potih je prišlo do tega, da je bila naročena preiskava o tej stvari mestno-okrajnemu šolskemu nadzorniku. Potem ko se je reč na podlagi vseh zadevnih spisov pri kompetentni oblasti obravnala, došlo je županu povelje, naj omenjeni učiteljici še enkrat v prisego vzame. Al župan se brani, to storiti — kakor slišim. Brani se, pravijo, ker ima prisego vsled tega, da ste učiteljici postavno formulo podpisali in vsled vseh poznejših pojasnil, ki se iz uradnih spisov podajajo, za postavno in veljavno, to je, v smislu onih učiteljic storjeno; brani se pa brž ko ne tudi zaradi tega, ker čuti, da je sulica prav za prav proti njemu obrnjena. On misli toraj poslati to zadevo ministerstvu na razsodbo. Radovedni smo, kako se štrana konečno razmota. — To je tedaj zopet en prizorček iz naših domačih mizerij. Da ni brez principieline važnosti, je očitno. — Kaj pa imajo sicer še mestni starešine z županom? V odgovor temu vprašanju bi moral spisati celo knjigo; ker pa knjige pisati nočem, naj stisnem vse, kar imam reči, v ta le stavek. Naš župan pl. Claricini (bivši c. k. okrožno-sodnijski svetovalec) je skoz in skoz poštenjak; postal je župan po sili okolišnosti, vsled borbe med strankami v starešinstvu, katerih voditelji niso mogli doseči večine glasov za županstvo; imajo ga za poloklerikalca. S tem je vse rečeno; nemogoče je skoraj, da bi bil težavnim okolišnostim kos. — Več o homatijah v našem mestnem starešinstvu in mestu o drugi priliki.

V Rojann. (*Čitalnica naša*) napravi v spomin slavnega Simona Jenka „besedo“ v nedeljo 10. marca. Dramatični odsek bo predstavljal igro „Bob iz Kranja“. Vljudno se vabijo vsi častiti udje, neudje, povabljeni s listki in po udih vpeljani plačajo vstopnino.

Iz Postojne 23. sveč. (*Hranilnica notranjska; železnica v naši jami.*) Pretekli ponedeljek, to je, 19. svečana, je za Notranjsko pomenljivi dan. Zbralo se je namreč omenjeni dan v Postojni mnogo rodoljubov iz Notranjskega, in tudi iz drugih krajev v posvetovanje za napravo hranilnice za Notranjsko v Postojni. Pa tudi dogovorile so se poglavitne reči v tej zadevi, in zagotovilo se je potrebno posebno poročstvo; izvolil se je vrh tega tudi odsek z nalogo, naj pravila vredi, po odobrenju njihovem privoljenje od vlade za napravo hranilnice preskrbi in potem skliče občni zbor, da ustanovi zastop, ravnateljstvo in vse drugo, kar je za daljno ravnanje potrebno. Bog daj srečo k ovemu, za narod naš neizrekljivo koristnemu početju!*) — Druga posebna pomenljivost preteklega ponedeljka je pa začetek izdelovanja železnice v postojnski jami. Ona bo polajšala pot premožnejšim obiskovalcem slovečih podzemeljskih tukajšnjih votlin. Se vé da s hlaponi se ne bo po jami vozilo, ampak z ročnimi pripravnimi voziči, kajti iz hlapona kipeči dim bi kmalu vkadil sprelepe kapnike, ki kinčajo podzemeljski tukajšnji svet, kateri vabi le-sem mnogo občudovalcev iz bližnjih in daljnih krajev, da! celó iz tujih držav, posebno binkošni ponedeljek v zmirom večem številu od leta do leta. Železnica podzemeljska privabi nam pa gotovo še več gostov, ki novcev prinesó našemu kraju.

Črnomelj 24. sveč. — Tem bolj si nasprotna stranka na nas pritiskati prizadeva, tem bolj se izbijamo iz mnogoletnega spanja. Sosed se sosedu bliža in prijateljstvo se vtemeljuje, pripoznavši, da samo v edinosti in slogi je napredek mogoč, posebno v našem kraju, kjer se še od nobene strani celó nič storilo ni, akoravno so naši kraji,

kakor nas zgodovina uči, tolikanj prestati imeli, posebno ob časih turških napadov. Nočem danes naštevati potrebščin naših; naj omenim le to, da o našim zapuščenim in od sveta ločenim krajem krvavo potrebni železnici še danes ni sledú ne tirú! — Po končanih zadnjih volitvah smo drug proti drugemu tako priljudni postali, da je veselje. Temu živ dokaz so bili prijazni shodi pretekli pust v čitalnici naši. Hvala vsem, ki so nam grenke ure življenja vsaj za kratke ure zabiti dali in še posebno gospej in gospodični Kapeletovi in pa gospodoma Švajgerju in Endliherju. — Letošnje predpustne zabave so pa tudi korist imele, da so me krasotice naše poprosile, naj jim dramatičnih knjig oskrbim, ker hočejo z gledališkimi igrami na oder stopiti. Njih blagi namen je stradajočim bratom in sesticam na pomoč prihiteti. Jaz sem radosten obljubil to storiti, ako se bo le dalo. Ker je namen velike hvale vreden, bom jaz in vsi, kateri so mojega mnenja, na delo stopili. — Konečno, da méd ne bo brez pelina, naj še to povem, da so med mestnim zastopstvom jako velike zmešnjave. Na domači narodni strani jih stoji 10, na nasprotni pa 4, slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi nezmožni, ki pa so ljubljenci c. k. okrajnega glavarstva. Zavoljo pisarnice, ktero je odbor od župana Stoniča iz strašno nepripravne sobe v pripravno sobo Majerle-tovo prenesti sklenil, so se silovite reči godile, celó kazenske preiskave vpeljale, katerih je zdaj konec. Sl. c. kr. sodnija je razsodbo tako lepo razvila, da ni hudodelstva ni prestopka našla na nobeni strani. Pritožbe, ktere se imajo po politični poti rešiti, so deloma pri visoki c. k. vladi in deloma pri sl. deželnem odboru; kako bodo rešene, še ne vemo. Pomilovanja res vreden je naš gosp. Majerle, drugi svetovalec; on, pošten in najpremožnejši mož tukaj, je bil, čujte! po dveh žandarjih na ukaz c. k. poglavarstva tukajšnjega od gosposkine uradnije čez veliki trg v svojo hišo peljan, kakih tisoč korakov daleč, on v sredi, žandarja vsak na eni strani, komisar Merk in strežaji za njimi! Ljudje so le strmeli. Okoli Majerletove hiše bilo je ljudstva brezbrojno; tje je tudi glavar Tribuci primandral. Oj precartana „neue freie era!“ vsaj si še hujša kakor turška pravica! Med turške se šteje gotovo še ta dogodba, da si je župan 2 ključa mestne blagajnice, ktera sta odbornikoma Šveigerju in Kolesu izročena bila, s silo osvojil, 3. ključ ima prvi svetovalec, majhen človeček pa velik germanizator na hrvaški meji — Virant.

Iz Črnomlja 25. sveč. (*Telegram „Novicam“.*) V Doblicah je danes popoldne pogorelo 11 hiš, mnogo poslopij, živeža za ljudi in živino. Škoda velika; krivi so nesrečne vžigalice. Nihče zavarovan; siromaštvo je že tako hudo, zdaj bode še huje.

Iz Krškega 24. sveč. (*„Tagblatt“; „pijana muha“; župan naš; milodarna beseda.*) V ljubljanskem „Tagblattu“ šte. 43. smo čitali dopis „Jungfernsprung bei Gurkfeld“. Dopisnik pita mene kakor dopisnika „Novicam“ in „Slov. Narodu“ z besedami „ungeschlachte Feder“, „unbefähigter Original - Correspondent“) in z enacimi naslovi, po šabloni Tagblattovski. Treba le, da našim bralcem popišem „Tagblattovega“ korespondenta, — sami bodo potem lahko sodili pezo njihovih besed. Ta človek, namesti da bi sedel v pisarni, sedi raji v krčmi in to že zeló navadno od poldesete ure zjutraj do poznega večera; tū vince srka po maslicah, pa se tudi hudega žganja ne boji, čeravno ga je menda že večkrat na tla vrgel in ga pogostoma tako omami, da že v jutro svojih navadnih Lukuličnih besedi „das ist Gute, Gute“ komaj izreka, na večer pa še v večí „stadi“ najde. Gostilničarju in drugim je ta „pijana muha“ tudi v finančnem obziru prava nadloga. Ta človek je tudi veliko pripomogel v to, da se je tukaj prijaznost kalila,

*) Čast in hvala rodoljubom, ki so to jako važno stvar v svoje roke vzeli in bodo tako veliki dobrotniki Notranjem! Vred.

a zdaj so že skoraj vsi spoznali, da je poštene ljudi le za orodje hotela imeti svojih umazanih namenov. In ta človek, kteremu žganje včasih ves vid vzame, je trdil, da podpisi za grof Hohenwartovo zaupnico, ki jih je tukajšnja narodna stranka nabirala, so bili večidel le podkrižani; to spet je le pijana laž, kajti najbolj izobraženi možje tukajšnjega okraja, vedoč, zakaj podpisajo, so jo podpisali. Dalje čveka ta oseba, da se tukaj bode podpisov za direktne volitve naglo dobilo na kupe; al zopet je to osebo v številkah prevaril vinski duh. Resnica je le to, da je tukajšnji župan poslal srenjskega strežaja v vojaški monduri in s sabljo podpisov nabirat; nekteri, mislé, da gré za kako občinsko reč, so podpisali; al kdo izmed njih vé, kaj so direktne volitve, tega ne bom tukaj preiskaval, ampak na našega župana le stavim interpelacijo to: Občinski mandat je že pred 2 letoma dotekel, kdaj se bo vam poljubilo nove volitve razpisati? Ali hočete, da se nas več pri deželnem odboru o vaši svojeglavnosti pritoži? — Pevsko društvo bode 17. dne prihodnjega meseca za stradajoče na Dolenskem in Notranjskem „besedo“ napravilo s petjem in tombolo; natančneje vam poroča odbor. Sobe za ta večer društvu prepuščata gosp. Gregorič in supruga njegova brez plačila. Hvala njima za to prijaznost!

Mestjan.

Iz Ljubljane. — „Novice“ so nedavno svojim bralcem priobčile zaupnico grofu Hohenwarth-u, bivšemu ministru, ktero je na povod g. Jan. Lad. Črny-a, tukajšnjega načelnika „Slavije“ podpisal skoro da ves narod slovenski. Na prošnjo g. Črny-a je g. dr. Costa to zaupnico poslal gospodu grofu v Sovodnje (Gmunden) v gornji Avstriji, kjer zdaj biva. Grof Hohenwarth, zahvalivši se v prijaznem dopisu g. Črny-u za milo mu spomenico, je dr. Costi poslal pismo na mnogo stran velevažno. Mislé, da ne žalimo ozirnosti proti grofu Hohenwarth-u, naznanjamo to pismo vsem onim, ki so podpisali zaupnico, živo prepričani, da jih bode jako razveselilo. Tako-le se glasi v slovenski prestavi:

„Blagorodni Gospod! Vrnivši se v Savodnje, kjer me delj časa ni bilo, prejel sem Vaše čestito pismo od 30. preteklega meseca, in ž njim poslano zaupnico, s ktero so me počastili Slovenci kranjski in sosednjih dežel. Že osebne razmere, v kterih sem s Kranjsko deželo po rodu in posestvu, tej zaupnici dajejo odlično mesto med mnogimi dokazi priznanja, ki so mi došli iz različnih dežel cesarstva; a vendar še ceno tega glasila mnogo povikšuje to, da so se, kakor mi objavlja Vaše pismo, te zaupnice s svojimi podpisi čisto prostovoljno vdeležili tisoči iz vseh stanov teh dežel. Ker ste Vi, blagorodni gospod, bili tako prijazni, da ste prevzeli trud poslati mi to zaupnico, zato dovolite tudi meni, da Vas nadležujem s prošnjo, da blagovolite posrednik biti tudi moji zahvali, kteri morem pristaviti le še to zagotovilo, da načelom, ktera sem zastopal s svojimi tovarši v ministerstvu, vedno zvest ostanem, in da trdne nade pričakujem nedalnega trenutka, ko se zopet in popolnoma pokaže ničnost domišljenih vspehov, ki se morda dosežejo s centralizujočo silo, in na dan pride splošno spoznanje one resnice, da Avstrija more svojo starodavno moč in veličestvo doseči le s tem, da si zopet ustanovi slogu med svojimi samostojnimi deli in dalje zida na svojih starozgodovinskih podlagah. Ponavlja je Vam, blagorodni gospod, svojo zahvalo za Vaše poročilo izreka posebno svoje spoštovanje

Vam udani

Karol grof Hohenwarth l. r.“

V Sovodnjah (Gmunden-u) 24. febr. 1872.

— (Iz seje deželnega odbora 23. febr.) V podporo stradajočih na Dolenskem in Notranjskem in sicer v Postojnskem, Planinskem, Kočevskem, Črno-

maljskem, Novomeškem, Krškem in Litijem okraji je deželni odbor dovolil 2000 gold. iz deželnega zaklada v ta namen, da se za to podporo nakupi žita in sadežev za seme. (V seji 27. dne je odbor vsled toplega vladnega popisa velike revščine v prizadetih krajih, ki blizo 2 tretjini kranjske dežele obsegajo, zanašaje se na to, da deželni zbor odobri milosrčnost odborovo, pridal še 2000 gold., tedaj skupaj daroval 4000 gold.). Po c. k. okrajnem glavarstvu v Litiji za 1872. l. sklenjene pogodbe zarad oskrbovanja gnanjcev s hrano na štacijah v Litiji in Zatičini, in zarad vožnje gnanjcev iz Litijske štacije so se potrdile, zarad vožnje gnanjcev iz Zatiške štacije pa se je sklenilo, da ima občina skrbeti za priprego proti povračilu za leto 1872. odločene postavne pripreznine. — Podobčini Palčje se je dovolila volitev novih gospodarjev s soseskinim premoženjem. — Poročilo o posvetovanji zarad preuredbe občinske postave, ki je bilo 24. dne t. m., prinesó prihodnje „Novice“, danes povemo le to, da vlada je poslala v ta posvêt gospoda vladna svetovalca Roth-a in viteza Höffern-a, po deželnem odboru povabljeni pa so iz dežele prišli c. kr. okrajni glavar Globočnik in gospodje župani: vitez Gariboldi, pl. Langer, Zelen, Levičnik, Vavken in Košir.

— (Naznanilo.) V oklicu od 19. dne t. m. smo naznanili, da se je v Ljubljani ustanovil „odbor za podporo stradajočih“ v ta namen, da bi tem vspešneje milosrčne darove nabiral po vsem Slovenskem za naše v revščini zdihajoče rojake. Dotekli so nam v malo dneh obilni darovi od vseh strani in še več jih je bilo pričakovati. Al c. kr. deželna vlada, kterej smo 19. dne t. m. pismo oznanili svoj namen, je z dopisom od 22. dne t. m., št. 13.9, odboru s pozivom na vis. ukaz od 14. sept. 1852. leta prepovedala vsako delovanje v gori omenjenem smislu. — Po tem ukazu je odbor prisiljen, ustaviti svoje komaj začeto delovanje. Srčno se zahvaljujemo vsem blagodušnim darovateljem za nam poslane darove, ktere smo izročili deželnemu odboru kranjskemu; vse rodoljube pa prosimo, naj se po tem neugodnem slučaju ne dadé zadržati, da vsak po svojih močéh prihiti na pomoč svojim revnim rojakom, kteri zelo potrebujejo zdatne podpore.

V Ljubljani 26. svečana 1872.

Dr. J. Bleiweis, predsednik. Dr. J. Vošnjak, tajnik.

— Iz tega naznanila vidijo naši bralci, da „domoljubi obračajo, vlada pa obrne“. Odbor za podporo siromakov naših komaj rojen, moral se je kmalu v grob položiti — pokoren postavnim predpisom. Al vsak previden človek vé, da ta postava izvira še iz Bachovih časov, — iz časov absolutizma, in misli, da postava te dôbe ne smela bi več veljave imeti, ko nam „ustavoverci“ v eno mer zagotovljajo, da Avstrija je „svobodna“ država, ki je nima para, s hripavimi glasovi kričajoči! „Freiheit wie in Oesterreich!“ Zares „frajost“, da se Bog usmili, če se še zdruštvo siromakov usmiliti ne sme! — „Novice“ pa so že sto in stokrat za pogorelce in druge reveže brez prepovedi nabirale darov, in tako se tudi zdaj obrnejo do dobrotnikov naših s toplo prošnjo, naj „Novicam“ pošljejo darov prav obilo, ako jih drugam oddati ne vedó.

— (Vprašanje.) Ali gosp. vodja c. kr. više naše realke vé: koliko obrtniških učencev ob nedeljah obiskuje nauk o kemiji, in obkoré gosp. prof. Perger prihaja učiti jih?

— (Preskušnja babic v tukajšnji šoli) po preteku zimskega tečaja, ki je slovenski, je bila 26. in 27. dne t. m. Podvrglo se je tej preskušnji 14 učenk: 12 Kranjic, 1 Štajarka in 1 Istrijanka. Kazale so skoraj vse, da so se dobro izurile v babiški umetnosti, in tudi letos

spet je bilo očitno, da je napredek v slovenskem tečaju boljši memo nemškega. Izpraševalci so bili vodja te učilnice c. kr. vladni svetovalec dr. vitez Andriolli, c. kr. profesor učilnice dr. Valenta in pa dr. Karol Bleiweis.

— (*Slovenska razreda tukajšnje gimnazije in realke*) v prvi polovici letošnjega šolskega leta sta se veliko bolj skazala kakor nemška; tega zanikati tudi nemški učitelji ne morejo.

— (*Deželni šolski svet*) je v poslednji seji onih 4000 gold., ki jih je v podporo kranjskim učiteljskim pripravnikom in pripravnicam odločila vlada, razdelil tako, da je 34 pripravnikom dal po 50 do 100 gold., 22 pripravnicam pa po 50 gold. — Pritožbo mestnega odbora zoper sklep deželnega šolskega sveta, ki ga sili napraviti letos si pošteno šolsko poslopje, pisano skozi in skozi v „Tagblattovskem“ duhu, je šolski svet sklenil dobro razjasneno poslati ministertvu nauka.

— (*Čudna ministerska imenovanja!*) V Litijo ima za c. kr. začasnega okrajnega glavarja priti iz Celja tisti glasoviti Schönwetter, ki je unidan vradni slovenski dopis iz Ljubljane poslal v Zagreb predstavljat! Veseli se ga Kranja! Vi Celjani! pa se veselite onega glasovitega g. Franca, ki iz Dalmacije pride k vam! In naš c. k. okrajni komisar g. Arcon, dozdej v službi pri tukajšnjem c. kr. deželnem predsedstvu, izvrsten uradnik, kteremu so razmere naše dežele dobro znane in slovenskega jezika zmožen kakor malokdo, on mora za okrajnega glavarja „vandrat“ v neznano mu Dalmacijo! Oj precartana nova era!

— (*Eden in dvajseta predstava dram. društva*) v deželnem gledališči bo v soboto 2. marca. Predstavljal se bode prvokrat historična resna igra v 3 dejanjih „Edvard na Škotskem“, poslovenil J. Bavdek. Ker je letos velika noč jako zgodaj in ni gotovo, če bodo meseca aprila po veliki noči še slovenske predstave, se je nadjati, da bodo predstave meseca marca vsaj še dobro obiskane.

— (*Dramatično društvo*) sme Raimundovega „Zapravljivca“, kterega je J. Ogrinec dobro predstavil, svojim najboljim predstavam prištevati. Mi smo mu zato hvaležni, kajti Raimundovi igrokazi niso jalove burke, ampak so biseri dramatični, ki razveseljujejo človeka, mu srce žlahnijo in misliti dadó. Glavne naloge so imeli gospodje Schmidt, Grasselli, Nolli, P. Kajzel, gospá Odijeva in gospodičina Podkrajšekova. Gosp. Grasselli je bil „Volk“, da boljšega še nismo videli, in mi smo že marsikterega „Wolfa“ videli v dunajskih gledališčih; gosp. Nolli se tudi more meriti z vsacim „Azurum“; „beračevo“ pesem je pel izvrstno; gosp. Kajzel je bil tisti dobrovoljni zvesti služabnik, kakoršnega si je Raimund mislil; da ni pevec, tega ni on kriv; vsaj tudi Raimund ni bil; gospá Odijeva je bila izvrstna „Roza“; v sceni, ko se grozi nad sprejemom svojega nekdanjega gospoda v hišo, bila je klasična; ljubeznjivše „Keristane“ kakor je bila gospodičina Podkrajšekova, si pač želeti ne moremo. Gosp. Schmidt je dobro delal „Zapravljivca“, prvo in težko rolo te igre; še večji efekt pa bi bil dosegel, ako bi ne bil sploh tako hitro in mnogokrat prejkoljivo govoril in sem ter tje bolje povdarjal to in uno. Ker tudi manjše role so se dostojno vršile, dobila je igra veliko pohvalo obilo zbranega občinstva.

— (*Čitalnica*) napravi v nedeljo 3. dne t. m. „besedo“, ki se začne zvečer ob pol osmih. Dotični odsek si je prizadjal, program tako mikavno sestaviti, da se moremo nadjati jako veselega večera; orhester vojaški bo godel zanimive predmete.

— (*Vabilo udom katoliške družbe na Kranjskem.*) V nedeljo 10. sušca ob 6. zvečer bode v sobah katoliške in katoliško-politiške družbe v Ljubljani večerno vedrilo s tombolo ter z zbirko „za stradajoče na Dolenskem in Notranjskem“. Odbor zatega del upa, da se bodo častiti družniki s svojimi družinami obilo vdeležili te milodarne veselice; ob enem pa tudi prositi tiste dobrotnike, ki bi morebiti blagovolili kake dobitke za tombolo v ta namen darovati, da bi se dobilo več čistega zneska, naj bi take reči poslali predsedniku katoliškega društva.

2. imenik darovateljev za stradajoče na Notranjskem in Dolenskem.

Gospá Franciška Šupevec 20 gld., gospodje: Ivan Junkar, civilni inženir na Reki 10 gld., Janez Parapat v Podbrezji 1 gld., Drag. Ravnikar v Gradcu 5 gld., Janez Orešek, c. k. gimn. profesor 10 gld., Anton Hočevan, kaplan v Dobrnči pri Trebnem 5 gld. in 2 mernika ajde, Janez Böheim, kaplan v Laškem trgu 1 gld., Anton Žuža, dekan v Laškem trgu 5 gld., Miha Šumar, kaplan 1 gld., Andrej Elsbaher, trgovec 1 gld., M. Petrič, učitelj v Planini 1 gld., prof. Kandrnal 5 gld., Kuralt 1 gld., Jože Kušar v Ljubljani 6 mernikov fižola, F. P. iz Remške fare pri Gorici 1 gld., M. V. iz Remške fare pri Gorici 1 gold., France Hrašovec, c. kr. okrajni sodnik v Sovodnjah 5 gld., Valentin Krisper v Ljubljani 25 gld., dr. J. Strbenc 5 gld., Gustav Köstl, fajmošter v Ljubljani 10 gld., dr. Pogačar, stolni prošt v Ljubljani 10 gld., France Vidic, kaplan v Kanali 1 gld. 50 kr., baron Anton Zois 200 gld., dr. Valenta 10 gld., skupaj 332 gld. 50 kr., in z vštetimi 165 gold. 1. imenika skupaj 497 gld. 50 kr.

V Ljubljani 27. sveč. 1872.

Dr. Jan. Bleiweis, bivši predsednik.

Ivan Vilhar, denarničar. Dr. J. Vošnjak, tajnik.

— (*Pobirki iz časnikov.*) Dopisnik iz Zagreba v 20. listu „Slov. Nar.“ zagovarja svojo zaupnico dr. R. Razlagu poslano in vleče celo armado izmišljenih razlogov na dan, izmaknivši se pa temu, da dr. Razlagu je došla zaupnica zagrebška potem, ko je v deželnem zboru zagovarjal službene pravice nemških zdravnikov, prav za prav le dr. Keesbacherja, to je onega dr. K., na kterem „Slov. Nar.“ prejšnji čas ne dobre dlake ni pustil! Od kod zdajci druga sapa? Dozdeva se nam pa, da zajec tiči še za drugim grmom; vsaj dr. K. ni spak „kranjskega domačinstva“. Če pa ste to zaupnico stavili zato, ker pravite, da „ste videli, da se v Ljubljani proti dr. R. skrito in očitno ruje in intriguje“, pozivljamo vas očitno, povejte: kdo je rul? in imenujte intrige! — „Slov. Nar.“ na-se obrača, kar so „Novice“ o „Mladoslovencih“ rekle, ko so poročale o izidu volitev za Matičin odbor. Kako neki to, vsaj ga niso imele v mislih? Ali se čuti zadetega? Da so oni, ki so stavili kandidate, merili na to, da iz odbora spravijo duhovne, to kažejo volilni listi in „Narod“ sam to obstoji, čeravno pravi, da je g. Šolar skoro enoglasno voljen; kje so pa oni štirje duhovni, ki so vsled pravil imeli izstopiti, 1867. leta voljeni? Vrh tega pa imamo pisma v rokah, ki nam naznanjajo parolo, ki se je dajala pred volitvijo. Da niso bili nasvetovani kandidatje v „Narodu“, to je pač istina; al kdo more reči, da niso bili po družih potih za kandidate stavljeni? Vsaj tudi „Tagblatt“ ne stavi pri volitvah deželnih poslancev svojih kandidatov — že vé, zakaj ne — njegovi privrženci pa delajo na vse kriplje za „svojbino“. Če „Narodu“ ni znano, povemo mu mi, da so pisma švigala s podpisom: „kranjski in štajarski rodoljubi napredne stranke“. Sapa, če je iste dni bila, vsaj menda vendar ni volil-

cem na uho šepetala ali roke vodila, da so skoro ista imena zapisali na priliko: v Zagrebu in v Gorici, kopenski in videmski dekaniji, v Begunjah in Celji, v Reki in Ptuju, v Proseku in Ormužu, Laškem in slovenski Bistrici. Le nikar zvičaj, kjer je stvar jasna! —

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Iz Dunaja. — Potihnil je nekoliko preširni krič ustavovercev o zmagi s zasilno volilno postavo, federalistični časniki pa pretresajo propad naše stranke, ki je edina sama kriva, da so zmogli ustavoverci. Krivda je dvojna: izdajstvo Dalmatincev in Primorcev je ena, — druga pa ta, da dveh grofov Avernas-ov, dveh Tirolcev, Deiserja iz gornje Avstrije, dr. Rydzovskega Poljaka, in dr. Zarnika v zboru ni bilo. Ako bi bili vsi na svojem mestu, ki so mandat poslanstva prevzeli, ne bi bili zmogli ustavoverci, ki so zmagali le — z dvema glasovoma! Tako se je z dejanjem grešilo in z opuščanjem. Če dela vsak za-se politiko in ni parlamentarne discipline, prav je, da nas ustavoverci tepó. — V pondeljek pride menda gališka resolucija na vrsto; to bode drugi „veliki prizor“ državoborne komedije. Še danes se ne vé, kako da izpade. — Na Hrvaškem silovito dela magjarska sila za volitve deželnega zbora.

Poslano.

Odprto pismo sl. krajnemu šolskemu svetu v Kamnigoricu na Gorenškem.

Podpisani stariši šolo Kamnogoriško obiskajočih otrok sl. šolski svet ponižno poprašamo, od kodi to, da že skozi 14 dni — reci štirinajst dni — šola ni kurjena? Ali morebiti prečastiti naš gospod učitelj gorkote ne potrebuje? Mogoče, ker po navadi zgodaj domú hodi, taki gospodje pa zjutraj gorkote ne prenašajo. Ker pa šola je tudi za nas, zato stariši ubogih rev lepo prosimo, da se jih ktera dobra duša usmili ter jih reši mrzlot; če ne, bomo res primorani, vsakemu otroku en polen za kurjavo na hrbet privezati, da ga v šolo ponese.

2. svečana 1872.

Mnogi stariši šolo obiskajočih otrok iz Kamnegorice in Lipence.

Poslano. *)

Ker je g. Rapoc pravnik, smem kratek biti, kolikor se dá. Telegram: „jutri novoveško razpravo v Celji brzopisati, stroški se povrnejo. Rapoc“ sem prejel $\frac{2}{1}$. zvečer ob $4\frac{1}{2}$ uri in ob $8\frac{1}{2}$ uri isti večer sem že moral odpeljati se, voziti se celo noč in zjutraj ob $4\frac{1}{2}$ uri sem jedva dobil stanovanje v 3. krémi, ker je obtoženih in svedokov okoli 50 že tam bilo. Vedel sem, da je g. Rapoc solastnik „narodne tiskarnice“ in „Slov. Nar.“ in sem tedaj ustregel želji njegovi nenadja se, da bode tudi on v Celji „kot poškodovan in priča“. Prva dva dni sem stenografiral po 11 ur, tretji dan pa 3 ure, ali s tem še g. Rapocu ni bilo pomagano, moral sem stenogram tudi predstavljati, ker je tem bolj zamudno, ker se je nemški in slovenski obravnavalo, da je imel kaj tiskati, in podviral sem se v tem delu tako, da še niti svojih domačih iz Celja nisem obiskat šel, ko sta bila 6. in 7. januarja praznika, kar sem se bil nakanil storiti. Ali ker „Slovenija“ dozda še nima svojih stalno plačanih stenografov, imajo ti navadno še kak drug glavni posel, ki jih živi in jim

*) Po teh pojasnilih je končana ta obravnava v našem listu. Vred.

je brzopisje le postranski pripomoček. Iz tega sledi, da sem moral stenogram predstavljati v svojih prostih ponočnih urah in z ozirom na to sem poslal dne 16. januarja s pismi vred proti povzetji 55 gold. g. Rapocu sledeči račun: a) potnih in drugih gotovih stroškov 15 gld. 31 kr., b) stenografovanje 3 dni 25 gold., c) prepisovanje poročila 14 gold. 69 kr., skupaj 55 gold.; ob enem pa g. glavnemu vredniku to naznanil po listnici. $\frac{18}{1}$. berem v „Slov. Nar.“ že tiskano $\frac{16}{1}$. odposlano poročilo in pošljem tedaj $\frac{19}{1}$. na pošto v Brežicah, naj mi izplača povzetih 55 gold. Naš poštni opravnik zaréni, da še nič prišlo ni. Ko pa pravim, da je že tiskano in da mora tudi denar tó biti, vendar bolje pogleda in naznani mi, da je povzetnega lista s pismi vred odposlati pozabil in da bode to še isti dan popravil. Čudno se mi je vendar zdelo, kako je mogla Mariborska pošta pisma izročiti brez plačila povzetja! Ali ne bode vsak misleči človek sklepal, da je g. Rapoc s tem, da je pisma „proti povzetji 55 gld.“ oddana in priloženi račun prevzel ter poročilo dal tiskati, moj račun popolnoma odobril? Sicer ni imel pravice mojo lastnino tiskati! — Dne $\frac{25}{1}$. dobim manuskript že tiskanega poročila sicer v mojem zavoju, pa z drugimi tujimi pečati — ki kažejo, da se je pismo otvorilo — in povzetni pozneje odposlani vozni list z Rapočevo roko pisanimi besedami: „wird gegen Nachnahme nicht angenommen“ nazaj! Kaj neki poreče poštenjak takemu ravnanju?? — Ker pa se naša pošta sploh slabo opravlja in je tudi v tem primerljivi grešila, sem njo prejel za povzetje, g. Rapoca pa pustil, dokler ne bode pošta iskala pri njemu povračila.

Laž je, da je g. Rapoc za mene že vplačal bil 25 gold. na račun moje delnice „narodne tiskarne“ tačas, ko sem proti povzetji poslal pisma; kajti na mojo dotično prošnjo mi je $\frac{14}{1}$. odgovoril, „če je Ti mogoče, nimam nič zoper to, ako Ti Tvoj oddelek na akcijo pošlješ, ker je sitno račune kumulirati in ker bom moral Tvojo plačo in odškodnino še nabirati“. Isti dan sem poslal g. Grasselliju v Ljubljano svoj delež iz svojega žepa! Še le $\frac{27}{1}$. mi je naznanil, da je za me vplačal tudi on 25 gld., na kar mu povem, da naj jih nazaj vzame. Da pa g. Rapoc v tej stvari rodoljubja išče, je ravno tako neumno, kakor da bi narodnjak, ki od družega narodnjaka par volov kupuje, tirjal, naj mu jih za polovico ceneje pustí zato, ker je — narodnjak! — $\frac{14}{2}$. mi pošlje g. Rapoc 25 gld. na poštni nakaznici, ktere pa sem mu nazaj poslal z ozirom na to, ka „upnik ni dolžen plačila kakega dolga na dele ali na odbitek jemati“. Ker še tedaj do zdaj nič nimam niti od g. Rapoca niti od c. kr. pošte, opominjam še prvega zadnjič na §. 1412. obč. drž. zak. rekoč: „Dolžnost se deva ob veljavo sešobno s plačilom, to je, kedar se opravi, kar je kdo opraviti dolžen“. Ali g. Rapoc še ne vidite, da ste umazani?

V Brežicah 25. febr. 1872.

Ivan Tanšek.

Žitna cena

v Ljubljani 21. februarja 1872.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 6 fl. 40. — banaške 7 fl. 30. — turšice 4 fl. 60. — soršice 5 fl. 60. — rži 3 fl. 20. — ječmena 3 fl. 60. — prosa 3 fl. 40. — ajde 3 fl. 80. — ovsa 2 fl. 20. — Krompir 2 fl. 30.

Kursi na Dunaji 27. februarja.

5% metaliki 63 fl. 80 kr. Ažijo srebra 111 fl. — kr.
Narodno posojilo 72 fl. 40 kr. Napoleondori 8 fl. 96 kr.

Loterijske srečke:

v Gradcu } 24. febr. 1872: 24. 79. 85. 67. 46.
na Dunaji } 6. 79. 40. 47. 37.
Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji 9. marcija.